helder
onderwijsadvies

Checklist bij de bewuste keuze voor een nieuwe **taalmethode**

De **7 stappen** naar een nieuwe taalmethode

Checklist bij de keuze voor een nieuwe **taalmethode**

Dit stappenplan biedt scholen ondersteuning bij het maken van een weloverwogen keuze voor een nieuwe taalmethode die aansluit op de onderwijskundige visie, het pedagogisch concept, de werkwijze van de leerkracht en bij de leerlingpopulatie op school. De lesmethode is voor het schoolteam en de leerlingpopulatie een belangrijk instrument. Doorloop onderstaande stappen om tot een weloverwogen keuze te komen voor de school.

Stappenplan

Stap	Inhoud
1	Welke onderwijskundige visie en wensen passen bij de leerlingpopulatie en het schoolteam? Ga met elkaar in gesprek over onder andere de volgende onderwerpen: **Brede visie en context** 1. Waar lopen we bij het gebruik van de huidige methode tegenaan? 2. Hoe zou de nieuwe methode die problemen moeten oplossen? 3. Hoe sluit onze taalvisie aan bij onze visie op goed onderwijs? 4. Staat iedereen die met de methode gaat werken achter deze visie? 5. Hoe houden we rekening met de doorgaande leerlijn van groep 1 tot en met 8? **Behoeften en wetenschappelijke basis** 6. Welke behoeften hebben onze leerlingen op het gebied van taal? 7. Hoe kunnen we daarop aansluiten op een wijze die aansluit bij wetenschappelijke inzichten? **Inhoudelijke focus van het taalonderwijs** 8. Welke taalvaardigheid of taalvaardigheden willen we extra aandacht geven in ons curriculum? 9. Hoe willen we aan woordenschat werken? 10. Hoe verbinden we de verschillende taaldomeinen met elkaar? 11. Welke rol hebben thema's bij ons in het onderwijs? **Praktische vertaling** 12. Over welke kennis en vaardigheden moeten onze leerkrachten beschikken om het taalonderwijs op onze school vorm te kunnen geven? 14. Welke kennis is er eventueel nog nodig om een nieuwe methode goed te implementeren? 15. Hoe brengen we het gebruik van een nieuwe methode in de praktijk, passend bij ons curriculum?
2	Analyseer en evalueer de huidige methode(s) en de werkwijze op school (zie artikel *'Een nieuwe taalmethode? Let op!'*), wat is nu goed/passend en wat niet? Bekijk visie en uitgangspunten, didactiek, leerstof, organisatie, differentiatie, toetsing, handleiding, leerlingenmateriaal, ICT, eigen keuzecriteria, etc.

Vervolg stappenplan

Stap	Inhoud
3	Vorm een werkgroep taal. Zorg dat alle bouwen en/of groepen in deze werkgroep zijn vertegenwoordigd met eventuele expertise op het gebied van taal (taalexpert/-specialist, intern begeleider). Nodig bijvoorbeeld een onafhankelijke onderwijsadviseur uit. Vul op basis van alle verzamelde informatie uit de stappen 1 en 2 de checklist in de bijlage aan.
4	Zoek naar informatie over de aanwezige lesmethodes en volg eventueel webinars als deze aanwezig zijn. Welke methodes hebben de voorkeur? Kom tot een shortlist van maximaal drie methodes: - Vraag een zichtzending aan voor elke methode. - Vraag hierbij advies van een onafhankelijke adviseur of de uitgeverij.
5	Kies maximaal drie lesmethoden die je gaat uitproberen in de praktijk (zie artikel *'Een nieuwe taalmethode? Let op!'*): - Kies een thema waar je eens specifiek naar gaat kijken. Hanteer hierbij de op maat gemaakte checklist met criteria **(zie bijlage)**. - Verzamel de data op basis van de checklist waar leerkrachten op kunnen scoren. - Laat de werkgroep informeren bij (collega-)scholen naar hun ervaringen met de methoden die je overweegt aan te schaffen.
6	Evalueer de ervaringen en kom tot de passende methode. Bespreek dit met de directie met betrekking tot het budget. Kies voor een passende invoering, vanaf welk leerjaar starten we en welke leerjaren nemen we mee in de implementatie?
7	**Implementatie van de taalmethode** Organiseer een gezamenlijk startmoment met bijvoorbeeld een inhoudelijke training over starten met de nieuwe methode. Om inhoudelijke vernieuwingen blijvend te kunnen invoeren, is een systematische, planmatige aanpak noodzakelijk. De taalwerkgroep is hiervoor geschikt om dit traject te begeleiden en te evalueren met het schoolteam.

Ben je op zoek naar een nieuwe lesmethode, dan helpen we je graag een bewuste en verantwoorde keuze te maken. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat Helder Onderwijsadvies jou en je team meeneemt tijdens de implementatie waarbij we ook op de werkvloer meekijken. Voor meer informatie, kijk op onze website of mail naar info@helderonderwijsadvies.nl

Download ook het artikel 'Een nieuwe taalmethode? Let op!'

Bijlage

Uitwerking schoolbrede checklist met criteria **(Stap 5)**

0: niet 1: onvoldoende 2: matig-voldoende 3: ruim voldoende 4: goed

Visie en uitgangspunten	Methode 1: _____	Methode 2: _____	Methode 3: _____
De methode biedt leeractiviteiten die aansluiten bij de interesse en voorkennis van de leerlingen	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode richt zich op bewuste aanpak van cruciale leerdoelen, zowel leerkracht als leerling	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode creëert veel situaties waar interactie voor nodig is	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
Score			

Didactiek	Methode 1: _____	Methode 2: _____	Methode 3: _____
De leeractiviteiten zijn gericht op rijke en betekenisvolle contexten	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode maakt gebruik van interactie en directie instructie om kennis en basisvaardigheden aan te leren	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode maakt gebruik van coöperatieve werkvormen	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode bestaat uit verschillende opdrachten, zowel gericht op schrijven, spreken als luisteren	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode bevat opdrachten op het gebied van taalbeschouwing, woordenschat en spelling	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode maakt gebruik van verschillende taaldomeinen	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode is overzichtelijk ingedeeld in leerdoelen per leerjaar	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode biedt differentiatiemogelijkheden voor het basisaanbod, minimumaanbod en uitdaging (extra aanbod)	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
Score			

Leerstof	Methode 1: _____	Methode 2: _____	Methode 3: _____
De methode voldoet aan de referentieniveaus	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode bevat leerlijnen voor spreken/ luisteren, schrijven, taalbeschouwing, woordenschat en spelling	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode bevat gevarieerde oefenvormen	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode bevat voldoende nieuwe woorden per leerjaar voor alle leerlingen	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode biedt woordleerstrategieën aan (woordenschatonderwijs)	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode maakt in het woordenschat-onderwijs gebruik van de Viertakt van Verhallen (voorbewerken, semaniseren, consolideren en controleren)	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
Score			

Organisatie	Methode 1: _____	Methode 2: _____	Methode 3: _____
De methode biedt minimaal 5 uur in de week taalonderwijs aan	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode geeft mogelijkheden voor het inzetten in combinatiegroepen	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode verdeelt de lestijd over de taaldo-meinen gelijk over een jaar	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode biedt voldoende oefenstof voor zelfstandige verwerking	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode bevat een jaarplanning die ook rekening houdt met leerstofvrije weken	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
Score			

Differentiatie	Methode 1: _____	Methode 2: _____	Methode 3: _____
De methode biedt leerstof voor tempodifferentiatie	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode zorgt ervoor dat leerlingen op eigen niveau kunnen werken aan een lesdoel	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode bevat keuzeopdrachten	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode maakt gebruik van duidelijke handleidingen waarin differentiatie in de instructie en verlengde instructie opgenomen zijn	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
De methode geeft differentiatie na de toetsen op verschillende niveaus	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4	0 – 1 – 2 – 3 – 4
Score			

Kosten	Methode 1: _____	Methode 2: _____	Methode 3: _____
Kosten per leerling	€_____	€_____	€_____
Eventueel aanvullende kosten met tussentijdse overstap digitaal/folio/blended	€_____	€_____	€_____
Totale kosten			

Totaal	**Methode 1:** _____	**Methode 2:** _____	**Methode :** _____
Score	_____	_____	_____
Kosten	€_____	€_____	€_____

Eigen criteria

Visie en uitgangspunten

Didactiek

Leerstof

Organisatie

Eigen criteria

Differentiatie

Kosten